

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 181/2023-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Strapáč, PhD., s. r. o., 17. novembra 3215, Čadca, IČO 50 473 522, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. PhDr. Peter Strapáč, PhD., proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Cpr 45/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Cpr 45/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Trnava **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. PN-20 Cpr 45/2019 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie vo výške **1 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Trnava **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **796,28 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Cpr 45/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov, priznal mu finančné zadostučinenie vo výške 4 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 181/2023-13 z 21. marca 2023 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobou podanou na okresnom súde 6. decembra 2019 sa sťažovateľ domáha proti žalovanému [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), vyslovenia neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru, určenia, že pracovný pomer trvá, a náhrady mzdy. Konanie o podanej žalobe je vedené okresným súdom pod sp. zn. 20 Cpr 45/2019.

4. Písomné štádium napadnutého konania spočívajúce vo vyjadrovaní sa k vzájomným podaniam strán sporu trvalo do 8. júna 2020, keď bolo sťažovateľovi doručené predvolanie na prvé pojednávanie na 25. november 2020, ktoré sa riadne uskutočnilo a bolo odročené na 21. apríl 2021. V období medzi pojednávaniami súčasne prebehlo písomné štádium konania. Pojednávanie konané 21. apríla 2021 bolo odročené na 6. september 2021, keď okresný súd vyhlásil medzitýmny rozsudok, ktorým určil, že skončenie pracovného pomeru je neplatné. Žalovaný podal proti predmetnému rozhodnutiu odvolanie. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 10 CoPr 3/2021 z 28. apríla 2022 medzitýmny rozsudok okresného súdu potvrdil. Po vrátení veci okresnému súdu bola sťažovateľovi 14. júna 2022 doručená výzva, na ktorú reagoval 15. júna 2022. Dňa 21. júna 2022 okresný súd zaslal sťažovateľovi oznámenie, na ktoré sťažovateľ reagoval vyjadrením z 21. júna 2022. Od tohto momentu okresný súd vo veci nekonal, a preto sťažovateľ podaním z 30. septembra 2022 požiadal o nariadenie pojednávania, na čo okresný súd nereagoval, a preto sťažovateľ nariadenie pojednávania urgovoal 8. decembra 2022. Okresný súd sťažovateľa listom z 3. februára 2023 vyrozumel, že pojednávanie bude môcť vykonať až po odvolaní mimoriadnej situácie, ktorá naďalej trvá.

5. Sťažovateľ podal 3. februára 2023 sťažnosť predsedovi okresného súdu na prieťahy v napadnutom konaní. V odpovedi doručenej sťažovateľovi 7. marca 2023 predseda okresného súdu konštatoval, že sťažnosť na prieťahy v konaní je opodstatnená a bude nariadený dohľad predsedu súdu nad plynulosťou konania. Zákonný sudca k sťažnosti uviedol, že jeho zavinením nedošlo k zbytočným prieťahom v napadnutom konaní.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ podanie ústavnej sťažnosti odôvodnil skutočnosťou, že od vydania medzitýmneho rozsudku nevykonal okresný súd vo veci takmer žiadne procesné úkony, a to za situácie, že od podania žaloby uplynuli viac ako tri roky, o celom nároku nie je dosiaľ rozhodnuté a okresný súd vo veci vôbec nekoná. Takáto neprimeraná nečinnosť je podľa sťažovateľa neprípustná.

7. Sťažovateľ tiež uviedol, že hoci mimoriadna situácia dosiaľ odvolaná nebola, od apríla 2022 nie sú nariadené prekrytia dýchacích ciest, epidemiologická situácia je stabilizovaná a všetky súdy riadne pojednávajú, preto sťažovateľ nevidí žiaden racionálny dôvod brániaci vykonaniu pojednávania. Sťažovateľ tiež zdôraznil význam predmetu sporu a skutočnosť, že prietahy v napadnutom konaní sú subjektívne a zapríčinené okresným súdom.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Okresný súd k ústavnej sťažnosti po uvedení chronológie procesných úkonov vo veci uviedol, že zákonný sudca bol od 28. februára 2023 do 11. apríla 2023 práceneschopný a opätovne je práceneschopný od 13. apríla 2023 dosiaľ. Z tohto dôvodu predseda súdu predložil na prerokovanie plénu okresného súdu dodatok 9 k rozvrhu práce na rok 2023 na účely prerozdelenia spisov zákonného sudcu. Okresný súd tiež uviedol, že uplatnenú výšku finančného zadosťučinenia považuje za neprimeranú.

III.2. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že zbytočné prietahy v konaní boli evidované už v čase, keď zákonný sudca ešte nebol práceneschopný, pričom celá genéza konania bola opísaná v ústavnej sťažnosti. Nie je preto spravodlivé, aby sťažovateľovi ako sporovej strane bola na ťarchu práceneschopnosť zákonného sudcu, prípadne iné subjektívne prekážky.

10. Požadované finančné zadosťučinenie považuje sťažovateľ za primerané, poukazujúc na dĺžku predmetného konania, pričom potvrdzujúci rozsudok krajského súdu bol vydaný už 28. apríla 2022, avšak čo sa týka ďalšej časti nároku, dosiaľ neboli zo strany okresného súdu vykonané takmer žiadne úkony. Výšku finančného zadosťučinenia sťažovateľ považuje za primeranú aj s ohľadom na charakter sporu, ktorý má pre mňa sťažovateľa značný význam, pretože ide o nároky plynúce z neplatne skončeného pracovného pomeru.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením označených práv je založená na jeho tvrdení o nečinnosti okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a náhradu mzdy iniciovaným sťažovateľom.

12. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom

predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Pri posudzovaní otázky, či v konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 250/2020) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej orgán verejnej moci rozhoduje, správanie strán a postup samotného orgánu verejnej moci. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

15. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že vo veci ide o rozhodovanie o žalobe sťažovateľa o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a nároku na náhradu mzdy, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako žalujúca procesná strana. Uvedený predmet konania predstavuje bežnú súčasť rozhodovania všeobecných súdov v civilnej (pracovnoprávnej) agende. V predmetnej veci ústavný súd neidentifikoval prvok právnej alebo skutkovej zložitosti. Súčasťou prvého kritéria je aj povaha prerokúvanej veci. V uvedenej veci ide o privilegovaný typ konania (určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a náhrada mzdy), čo odôvodňuje prísnejšie hodnotenie postupu okresného súdu. Aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) konštatoval, že pracovnoprávnym sporom je potrebné venovať osobitnú pozornosť, a to predovšetkým pri sporoch týkajúcich sa práv zamestnanca na mzdu či na náhradu mzdy (porovnaj napr. rozsudok vo veci Ruotolo proti Taliansku z 27. 2. 1992, bod 17, rozsudok vo veci Farinha Martins proti Portugalsku z 10. 7. 2003, bod 34, rozsudok vo veci Jirů proti Českej republike z 26. 10. 2004, bod 47).

16. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie sťažovateľa ako strany napadnutého konania. Ústavný súd nezistil také správanie sťažovateľa, ktoré prispelo k vzniku zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní. Naopak, sťažovateľ reagoval na všetky dožiadania urýchlene, zúčastňoval sa nariadených pojednávaní, opakovane žiadal o nariadenie termínu pojednávania v období po vydaní medzitýmneho rozsudku vo veci.

17. Pokiaľ ide hodnotenie postupu okresného súdu, z prehľadu napadnutého konania vychádzajúceho z predloženého súdneho spisu vyplýva, že postup okresného súdu od podania žaloby (9. decembra 2019) do vydania medzitýmneho rozhodnutia 6. septembra 2021, ktorým bolo rozhodnuté, že okamžité skončenie pracovného pomeru sťažovateľa je neplatné, čo bolo potvrdené rozsudkom krajského súdu č. k. 10CoPr/3/2021 z 28. apríla 2022, možno považovať v zásade za plynulý. Okresný súd po písomnom štádiu konania vo veci uskutočnil tri pojednávania, ktoré viedli k vydaniu meritórneho rozhodnutia o časti uplatneného nároku. V ďalšom období predovšetkým po zmene zákonného sudcu (1. júna 2022) až do podania ústavnej sťažnosti (7. marca 2023) bol okresný súd nečinný (okrem výzvy sťažovateľovi vyjadriť sa k vyčísleniu náhrady mzdy) a v súčasnosti, ako to vyplýva zo súdneho spisu, nevykonáva žiadne úkony smerujúce k rozhodnutiu o zostávajúcej časti uplatneného nároku sťažovateľa.

18. Zákonný sudca na opakovanú žiadosť sťažovateľa o nariadenie termínu pojednávania z 8. decembra 2022 reagoval upovedomením z 2. februára 2023, v ktorom argumentoval existenciou zákonnej prekážky, za ktorú považoval vyhlásenie mimoriadnej situácie na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 111 z 11. marca 2020 (od 12. marca 2020 po súčasnosť), ktoré podľa názoru zákonného sudcu mu bráni vec rozhodnúť, pretože označené uznesenie vlády nebolo zrušené a právnu vec sťažovateľa nemožno považovať za takú, ktorá neznesie odklad. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje právne závery uvedené v uznesení sp. zn. IV. ÚS 97/2023, v ktorom konštatoval že výklad pojmov vykonávanie pojednávania len „v nevyhnutnom rozsahu“ [§ 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov] a v ostatných veciach len pri tých, ktoré neznesú odklad [§ 1 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 24/2021 Z. z.)] musí byť adekvátny aktuálnej pandemickej situácii, ktorá je vo svojich základných parametroch notoricky známou skutočnosťou informačne dostupnou z verejných zdrojov. Je teda zrejme, že výklad predmetných pojmov zodpovedajúci zásadnému odmietnutiu vykonať pojednávanie, hlavné pojednávanie a verejné zasadnutie, pokiaľ je pandemická situácia v konkrétnom regióne umiernená a zároveň je už vec podľa bežných kritérií na hodnotenie dĺžky konania prietahová, je formalistický a ústavne neudržateľný, prehlbujúci stav právnej neistoty účastníkov, ktorí sa na súd s cieľom zabezpečiť ochranu svojich práv obrátili. Ústavný súd tiež konštatuje, že napriek tomu, že z § 1 ods. 2 vyhlášky č. 24/2021 Z. z. (kde je uvedené, že v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu možno vykonať pojednávanie, hlavné pojednávanie a verejné zasadnutie aj vtedy, ak ide o vec, ktorá neznesie odklad) je zrejme, že ponecháva na vôľu a úvahe súdu, čo považuje za vec, ktorá neznesie odklad, predmetná úvaha súdu však nesmie byť svojvoľná, ale musí zohľadňovať skutočnosť, že reštančnú vec (od dôjdenia na súd ubehlo obdobie viac ako jedného roka, pozn.) možno bez pochyb považovať za vec, ktorá neznesie odklad.

19. Ústavný súd rešpektuje, že rozhodnutie o nároku na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru mohlo v okolnostiach tejto veci nasledovať až po právoplatnom rozhodnutí o neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru. Okresný súd však mal po vyriešení otázky neplatnosti skončenia pracovného pomeru venovať zvýšenú pozornosť rýchlosti konania, osobitne vtedy, ak celková doba konania presiahla tri roky a súčasný predmet konania spočíva v zásade len na posúdení odôvodnenosti výšky uplatneného nároku. Právoplatné rozhodnutie o časti uplatneného nároku malo nepochybne podstatný vplyv na procesnú situáciu sťažovateľa, avšak napadnuté konanie nemožno považovať za skončené z dôvodu nerozhodnutia o celom žalobou uplatnenom nároku (po odvolacom konaní).

20. Na podklade uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v doterajšom priebehu napadnutého konania nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, a preto ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

21. S účinnosťou od 1. júna 2023 vstupujú do platnosti viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 181 ods. 1 písm. g) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.) v znení neskorších predpisov prechádza od 1. júna 2023 výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov a práv a povinností z osobitných vzťahov sudcov a prísediacich z radov občanov k štátu z Okresného súdu Piešťany na Okresný súd Trnava.

22. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na skutočnosť, že okresný súd dosiaľ rozhodol iba o časti uplatneného základu nároku, prikázal Okresnému súdu Trnava konať vo veci (vedenej pod novou sp. zn. PN-20Cpr 45/2019) bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

24. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

25. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadost'učinenie v sume 4 000 eur, ktoré odôvodnil predovšetkým dĺžkou napadnutého konania, charakterom uplatneného nároku a jeho významom pre sťažovateľa.

26. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

27. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predovšetkým význam sporu pre sťažovateľa, celkovú dĺžku napadnutého konania presahujúcu tri roky, nečinnosť okresného súdu, ako i skutočnosť, že dosiaľ bolo právoplatne rozhodnuté o základe uplatneného nároku, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľovi prináleží finančné zadost'učinenie. Postup okresného súdu v napadnutom konaní bolo namieste hodnotiť prísnejšie aj vzhľadom na jeho privilegovaný predmet. Na podklade týchto skutočností ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadost'učinenia v sume 1 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vzhľadom na priznanie finančného zadost'učinenia v sume 1 000 eur oproti sťažovateľovi navrhovanej sume 4 000 eur vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

28. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 796,28 eur.

29. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je v sume 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v celkovej výške 663,57 eur, čo po zvýšení o daň z pridanej hodnoty predstavuje sumu 796,28 eur.

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je Okresný súd Trnava povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2023

**Miroslav Duriš
predseda senátu**